

Sygn. akt II Ka 215/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Łaszcznych

Sędziowie: SSO Jarosław Bartkowiak

SSO Michał Pieńkowski (spr.)

Protokolant: Marlena Achcińska

przy udziale Andrzeja Ołdakowskiego Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r.

sprawy: **Ł. K.** o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionych przez skazanego i obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Wyszkowie VI Zamiejscowy Wydział Karny w Pułtusku z dnia 23 maja 2013 roku

sygn. VI K 245/13

orzeka:

- uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje sądowi Rejonowemu w Wyszkowie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 215/13

UZASADNIENIE

Skazany Ł. K. w piśmie z dnia 11.07.2012 r. zwrócił się do Sądu Rejonowego w Pułtusku o wydanie wobec niego wyroku łącznego obejmującego wyroki:

1. Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z dnia 7.03.2006 r. wydany w sprawie o sygn. VIII K 1.764/05 gdzie wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności,
2. Sądu Rejonowego w Grójcu z dnia 8.07.2009 r. wydany w sprawie o sygn. II K 212/09 gdzie wymierzono mu karę 6 lat pozbawienia wolności,
3. Sądu Rejonowego w Pułtusku z dnia 2.05.2011 r. wydany w sprawie o sygn. II K 198/10 gdzie wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (wniosek skazanego k. 2-3).

Sąd Rejonowy w Wyszkowie VI Zamiejscowy Wydział Karny w Pułtusku wyrokiem łącznym z dnia 23 maja 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. VI K 245/13:

- na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. rozwiązał karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną wobec Ł. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 212/09;

- na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył kary grzywny orzeczone wobec skazanego Ł. K. wyrokami Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawie o sygn. XIV K 766/05 i VIII K 1.764/05 i wymierzył mu karę łączną grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 18 złotych i stwierdził, iż w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

- na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył kary grzywny orzeczone wobec skazanego Ł. K. wyrokami Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 626/08 i Sądu Rejonowego w Pułtusku w sprawie o sygn. II K 198/10 i wymierzył mu karę łączną grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 złotych i stwierdził, iż w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

- na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. połączył karę ograniczenia wolności orzeczoną wobec skazanego Ł. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 542/08 z karami pozbawienia wolności orzeczonymi wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 212/09 w zakresie skazania na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności za czyny z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. dokonane w dniu 21 sierpnia 2008 r. i 17 listopada 2008 r. na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, na karę 5 lat pozbawienia wolności za czyn z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. dokonany w dniu 17 listopada 2008 r. i na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności za czyn z art. 238 k.k. dokonany w dniu 17 listopada 2008 r. oraz Sądu Rejonowego w Pułtusku w sprawie o sygn. II K 198/10 i wymierzył mu karę łączną 9 lat pozbawienia wolności złotych oraz stwierdził, iż w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu, na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył skazanemu Ł. K. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 17 listopada 2008 r. do dnia 10 lutego 2009 r. i od dnia 19 marca 2009 r. do dnia 6 października 2009 r. i od dnia 19 stycznia 2010 r. do dnia 10 czerwca 2010 r. złotych i stwierdził, iż w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

- na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w części dotyczącej wydania wyroku łącznego obejmującego wyrok Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie w sprawie o sygn. VIII K 91/05; w części dotyczącej wydania wyroku łącznego obejmującego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawie o sygn. VIII K 1.764/05 w zakresie skazania za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. dokonany w dniu 12 września 2005 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. dokonany w dniu 12 września 2005 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 212/09 w zakresie skazania za czyn z art. 229 § 3 k.k. dokonany w dniu 10 marca 2009 r. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w części dotyczącej wydania wyroku łącznego obejmującego wyrok Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 628/08 w zakresie skazania za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. dokonane w dniu 13 października 2008 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata P. K. kwotę 177,12 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu Ł. K. z urzędu;

- koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa (wyrok k. 89-92).

Apelację od powyższego wyroku wnieśli obrońca skazanego oraz skazany Ł. K..

Obrońca skazanego zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego – art. 86 § 1 k.k. poprzez orzeczenie w wyroku łącznym kary, która stwarza dla skazanego większą dolegliwość od tej, jaka wiązałaby się z kolejnym wykonywaniem poszczególnych wyroków podlegających łączeniu,

- błędy w ustaleniach faktycznych, które miały wpływ na treść wyroku,

- rażąco niewspółmierność i surowość wymierzonej wobec Ł. K. w wyroku łącznym kary łącznej 9 lat pozbawienia wolności w miejsce wybranych kar jednostkowych, która to kara łączna nie odpowiada dyrektywom wymiaru kary łącznej, nie uwzględnia w należyтым stopniu okoliczności dotyczących osoby skazanego, a mających wpływ na ograniczenie wysokości przedmiotowej kary łącznej zwłaszcza w kontekście opinii o skazanym wydanej przez zakład karny w B., w którym przebywa skazany, nie uwzględnienie, że wraz z pozostawionymi do odrębnego wykonania jednostkowymi karami bezwzględno pozbawienia wolności 2 lat, 1 roku i 2 miesięcy, 6 miesięcy (wykonanie zawieszono na 3 lata okresu próby) powoduje, że w chwili obecnej skazany ma do odbycia de facto karę 12 lat i 2 miesięcy bezwzględno pozbawienia wolności i 6 miesięcy pozbawienia wolności z zawieszeniem, podczas gdy zanim zapadł zaskarżony wyrok łączny suma wymierzonych skazanemu poszczególnymi wyrokami kar wynosiła łącznie 10 lat i 6 miesięcy bezwzględno pozbawienia wolności, 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 3 lat oraz 6 miesięcy ograniczenia wolności.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca skazanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie skazanemu w wyroku łącznym w konfiguracji przyjętej w wyroku łącznym kary łącznej w wymiarze najwyższej kary jednostkowej tj. 5 lat pozbawienia wolności, ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Skazany Ł. K. we wniesionej przez siebie apelacji wskazał, iż w chwili obecnej ma jeszcze do odbycia karę w wymiarze 8 lat 11 miesięcy i 21 dni, podczas gdy po wydaniu wyroku łącznego miałby do odbycia karę 9 lat pozbawienia wolności oraz pozostałe nie połączone kary co dałoby łącznie 10 lat i około 7 miesięcy pozbawienia wolności. On składając wniosek o wydanie wyroku łącznego miał na uwadze, iż kara mu się zmniejszy bądź jeżeli nie zasłużył na wyrok łączny to zostanie ona bez zmian. On obecnie nie ma innych wyroków więc nie rozumie dlaczego Sąd Rejonowy w Pułtusku dodał mu do odbycia 1 rok i 3 miesiące pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacje obrońcy skazanego jak i samego skazanego Ł. K. okazały się zasadne i skutkowały uchyleniem zaskarżonego wyroku łącznego i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wyszkowie.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do głównego zarzutu obu apelacji to jest orzeczenia przez Sąd Rejonowy w wyroku łącznym kary, która stwarza dla skazanego większą dolegliwość od tej, jaka wiązałaby się z kolejnym wykonywaniem poszczególnych wyroków jednostkowych podlegających łączeniu. Taka sytuacja faktycznie w niniejszej sprawie zachodzi. Skazany Ł. K. odbywając kolejno wyroki jednostkowe miałby do odbycia łącznie karę 10 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności (2 lata z wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawie o sygn. VIII K 1.764/05, 6 lat z wyroku Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 212/09, 2 lata i 6 miesięcy z wyroku Sądu Rejonowego w Pułtusku w sprawie o sygn. II K 198/10 oraz 3 miesiące z wyroku Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie o sygn. II K 542/08). Po wydaniu zaskarżonego wyroku łącznego skazany Ł. K. miałby zaś do odbycia łącznie 12 lat i 2 miesiące pozbawienia wolności (9 lat po połączeniu kar jednostkowych ze spraw II K 542/08 Sądu Rejonowego w Grójcu, II K 212/09 Sądu Rejonowego w Grójcu, II K 198/10 Sądu Rejonowego w Pułtusku – pkt IV wyroku łącznego, 2 lata z wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie – pkt V wyroku łącznego i 1 rok i 2 miesiące z kary nie podlegającej łączeniu z wyroku II K 212/09 Sądu Rejonowego w Grójcu za czyn z art. 229 § 3 k.k. – pkt V wyroku łącznego). Po wydaniu wyroku łącznego skazany Ł. K. miałby więc do odbycia kary pozbawienia wolności w wymiarze wyższym o 1 rok i 5 miesięcy niż gdyby kolejno odbywał kary z poszczególnych wyroków jednostkowych.

W ocenie Sądu Okręgowego w takiej sytuacji uznać należy, iż wymierzona skazanemu zaskarżonym wyrokiem łącznym kara łączna 9 lat pozbawienia wolności (pkt IV wyroku łącznego) jest niewątpliwie niewspółmierna i rażąco surowa. Stanowisko doktryny i orzecznictwo co do problemu czy kara łączna orzeczona w wyroku łącznym może stwarzać dla skazanego większą dolegliwość od tej jaka wiązałaby się z kolejnym wykonywaniem poszczególnych wyroków podlegających łączeniu nie jest jednolite. Zdecydowanie przeważa jednak pogląd, iż kara łączna orzeczona w wyroku łącznym nie może być dla skazanego bardziej dolegliwa niż kolejne wykonywanie poszczególnych wyroków podlegających łączeniu i takie stanowisko podziela również Sąd Okręgowy [tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 19.10.2007, sygn. II AKa 169/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1.08.2007 sygn. IV KK 195/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10.01.2008 sygn. II AKa 456/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.03.2008 sygn. IV KK 45/08, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9.12.2010 sygn. II AKa 395/10]. Od tej zasady istnieją oczywiście wyjątki określone w art. 88 k.k. lub art. 89 § 1a k.k. Sąd Rejonowy w Wyszkwowie VI Zamiejscowy Wydział w Pułtusku orzekając karę łączną w wyroku łącznym mógł uznać, iż nie podziela wyżej cytowanych orzeczeń ale pogorszając sytuację prawną skazanego w zakresie okresu odbywania przez niego kar pozbawienia wolności stanowisko swoje powinien jasno i precyzyjnie uzasadnić, a w szczególności szczegółowo odnieść się dlaczego w jego ocenie skazany Ł. K. powinien odbyć dłuższe kary pozbawienia wolności niż wynika to z kolejnego wykonywania wobec niego wyroków jednostkowych. Uzasadnienia takiego stanowiska jednak nie ma, a stanowisko Sądu Rejonowego może zaskakiwać tym bardziej, iż jak wynika z opinii o zachowaniu skazanego w okresie odbywania kar pozbawienia wolności proces jego resocjalizacji przebiega prawidłowo i skazany zdecydowanie zmienia na korzyść swoje zachowanie.

Kolejną kwestią wymagającą odniesienia się przez Sąd odwoławczy, chociaż nie podnoszoną w zarzutach apelacyjnych jest możliwość wydania przez Sąd Rejonowy w Wyszkwowie VI Zamiejscowy Wydział w Pułtusku nowego wyroku łącznego obejmującego jednostkowe kary grzywny wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawach o sygn. XIV K 766/05 i VIII K 1.764/05 (pkt II wyroku łącznego). Zauważyć bowiem należy, iż kary te zostały już połączone wyrokiem łącznym wydanym przez Sąd Rejonowy w Grójcu w sprawie o sygn. II K 710/09. Możliwość wydania nowego wyroku łącznego reguluje art. 575 § 1 k.p.k. Potrzeba wydania nowego wyroku łącznego zachodzi jedynie w sytuacji gdy po wydaniu wyroku łącznego zapadnie wobec tego samego skazanego kolejny wyrok obejmujący karę, która podlega połączeniu w myśl art. 85 k.k. z karami objętymi wyrokiem łącznym. W realiach niniejszej sprawy po wydaniu wyroku łącznego wobec skazanego Ł. K. zapadł jedynie jeden wyrok skazujący - wyrok Sądu Rejonowego w Pułtusku z dnia 2.05.2011 r. wydany w sprawie o sygn. II K 198/10. Jednakże kara orzeczona przez Sąd Rejonowy w Pułtusku wobec Ł. K. z uwagi na datę popełnienia przez niego czynu zabronionego (od 15 września do 17 października 2007 r.) nie może zostać połączona z karami grzywny objętymi wydanym uprzednio wyrokiem łącznym. W takiej sytuacji nie można przyjąć, iż zaszła potrzeba wydania nowego wyroku łącznego obejmującego kary połączone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Grójcu wydanym w sprawie o sygn. II K 710/09 i orzekanie w tym zakresie przez Sąd Rejonowy w Wyszkwowie było błędne i niedopuszczalne.

Kolejnym uchybieniem Sądu Rejonowego, które należy zauważyć jest łączne i jednoczesne stosowanie dwóch różnych instytucji normujących wydawanie wyroku łącznego. Sąd I instancji łącznie w tym samym zakresie stosuje instytucję umorzenia postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego regulowaną przez art. 572 k.p.k. oraz instytucję odrębnego wykonywania łączonych wyroków jednostkowych w zakresie w jakim nie zostały objęte wyrokiem łącznym – regulowaną przez art. 576 § 1 k.p.k. Sąd Rejonowy nie dostrzega, iż są to dwie odrębne i w zasadzie konkurencyjne uregulowania i łączne ich stosowanie co do tych samych elementów łączonych wyroków jednostkowych jest błędne. Skoro bowiem Sąd Rejonowy w pkt IV zaskarżonego wyroku łącznego stwierdził, iż w pozostałym zakresie połączone wyroki wydane w sprawach o sygn. II K 542/08, II K 212/09 i II K 198/10 podlegają odrębnemu wykonaniu to nie było konieczności dodatkowego umarzenia postępowania w zakresie czynu z wyroku Sądu Rejonowego w Grójcu wydanego w sprawie o sygn. II K 212/09 kwalifikowanego z art. 229 § 3 k.k. Skoro bowiem Sąd I instancji w poprzednim punkcie wyroku łącznego wskazał, iż kara jednostkowa za ten czyn podlega odrębnemu wykonaniu to równoczesne umorzenie postępowania co do tego czynu było zbędne. Taka sama sytuacja zachodzi w przypadku kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego przez Sąd Rejonowy w Grójcu w sprawie o sygn. II K 626/08 – pkt III i VI wyroku łącznego.

Podnieść również należy liczne błędy w zakresie opisu poszczególnych czynów i kar podlegających łączeniu znajdujące się zarówno w samej komparycji jak i w merytorycznej części zaskarżonego orzeczenia. Przykładowo w pkt 3 komparycji wyroku - brak wymienienia wymiaru poszczególnych kar jednostkowych, w pkt 6 i 8 komparycji wyroku brak wskazania orzeczonych wobec skazanego kar grzywny, pkt IV wyroku – dwukrotne wymienienie kary jednostkowej 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, dwukrotne wskazanie, iż połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu.

Wszystkie powyższe uchybienia spowodowały konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku łącznego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji. Ilość i zakres zmian jakie należałoby uczynić w postępowaniu odwoławczym spowodowałby, iż wydany wyrok łączny byłby nieczytelny i mało zrozumiały, a wymierzenie nowej kary łącznej pozbawienia wolności powodowałoby konieczność dokonywania nowych ustaleń faktycznych co w postępowaniu odwoławczym nie jest dopuszczalne. Wobec powyższego wydanie w postępowaniu odwoławczym orzeczenia reformatoryjnego nie było możliwe.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd uwzględni uwagi poczynione powyżej, a w przypadku uznania, iż skazany Ł. K. może odbywać karę pozbawienia wolności w konfiguracji mniej korzystnej niż wynika to z poszczególnych wyroków jednostkowych stanowisko w tym zakresie szczegółowo i precyzyjnie uzasadni.